TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU PARAGRAFTA YAPI VE ANLAM

Her paragraf, bir ana düşünce etrafında gelişir. Bir düşünce etrafında toplanan her cümle, kendinden önceki ve sonraki cümleye dil, anlatım ve düşünce yönünden bağlanır. Cümleler arasında doğal geçişler kurulur. Anlatımın etki gücü bu bağlantılarla sağlanır.

Cümleler arasında dil ve düşünce bağlantısı nasıl sağlanır?

- Bir önceki cümlede geçen sözcük ya da sözcük öbeği, bir sonraki cümlede tekrar edilir.
- Bir cümlede geçen kavram ya da sözlerin yerine; onları karşılayan zamirler, sıfatlar, adlaşmış sıfatlar kullanılır.
- Ama, fakat, çünkü, ne var ki vb. bağlaçlardan yararlanılır.
- Aynı düşünce, değişik biçimde tekrar edilerek sağlanır.
- Düşünceyi örnekleyen ifadelere yer verilir.
- Cümlelerin yüklemleri kip bakımından uyumlu olur.

PARAGRAFIN BÖLÜMLERİ

GİRİŞ

Paragrafın ilk cümlesidir. Açıklanıp geliştirilebilecek genel bir yargı içerir. Kendisinden önce başka cümleleri gerektirecek sözleri (çünkü, oysa, bunda, böylece, bu durum, ve, hem… hem, bu nedenle, sonuç olarak vb.) içermez.

GELİŞME

Konunun ayrıntılarıyla ele alındığı bölümdür. Örneklere, sayısal verilere, açıklama cümlelerine, atıf cümlelerine yer verilir.

SONUÇ

Paragrafın son cümlesidir. Anlatılan konu bir sonuca bağlanır. Cümleleri birbirine bağlayan sözler (kısaca, ancak, oysa, çünkü, bu nedenle…) içerir. Dil ve düşünce yönüyle kendinden önceki cümlelere bağlı cümleler kullanılır.

SORULAR

Soru 1:

(I) Az kelimeyle çok şey söylemekten yanadır Cahit Sıtkı. (II) Az kelimeyle yaşama sevincinin coşkusunu anlatır şiirlerinde. (III) Ölüm korkusu ise bu dünyadaki güzellikleri bırakmak istemeyişindendir. (IV) Ziya Osman, arkadaşı Cahit Sıtkı'nın aksine ölümü sevmiş, arzulamıştır. (V) Cahit Sıtkı ölümden kaçarken Ziya Osman ölüme koşmuş ve ona kucak açmıştır. (VI) Ziya Osman'ın şiirlerindeki bu ölümü kucaklama arzusu, ailesini çok küçük yaşta kaybetmesindendir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istense ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlar?

A) II B) III C) IV D) V E) VI

Cevap: C

Soru 2:

Aşağıdakilerden hangisi bir paragrafın giriş cümlesi olmaya en uygundur?

A) Böylece Hisar'ın; sahip olduğu kültürel birikim ve entelektüel derinliği, sıra dışı bir mevkiye götürmek, oradan zirveye taşımak istediği anlaşılıyor.

B) İlk bakışta bir gereksizlik havası sezilse de önemli bir gerçekliği dile getirdiği söylenebilir bu sözün.

C) Bu ölçütler, alabildiğine öznel hatta el yordamıyla ulaşılmış sonuçlar olabilir.

D) Bir sanatkârın büyüklüğü, çoğu zaman öznel kriterlere bağlı olarak değişiklik arz edebiliyor.

E) Abdülhak Şinasi de kendi devri içinde saltanatlı bir üslubun mimarı olarak karşımıza çıkıyor.

Cevap: D

Soru 3:

Her sanatçı kendi gönlünde yaşayan özel kıtayı; sanatın sesleriyle büyüleyerek yaprak yaprak, dal dal ve dalga dalga dünyaya aktarmalıdır. Görüyoruz ki en büyük sanatçılar ---

Aşağıdakilerden hangisi ile parça devam ettirilirse sanatçıların özgünlüğü vurgulanmış olur?

A) eserlerinin içeriklerinde kök saldıkları topraklardan beslenmişlerdir.

B) hayal gücü ile gerçeği birleştirerek eserlerini oluşturmuşlardır.

C) duygularıyla düşüncelerini kendilerine özgü bir anlayışla yansıtmışlardır.

D) dillerinin sade ve anlaşılır olmasına dikkat etmişlerdir.

E) iç dünyalarını ayrıntılarıyla yansıtmışlardır.

Cevap: C

Soru 4:

(I) Realizm ve natüralizm etkisinde kalan sanatçı, meddah anlatımını benimsemesi nedeniyle roman metninde arada bir kendi varlığını duyumsatır; olayın akışını yavaşlatarak roman kişilerini ve olayları yorumlayan bir tarz içinde yazar. (II) Metnin böyle yerlerinde realist ve natüralist roman tekniğinden uzaklaşarak romantik yazarlara özgü bir yaklaşım sergilemiş olur. (III) Bunun nedeni "halk için edebiyat" anlayışıdır yazarın. (IV) Romanlarının "töre romanı" olarak değerlendirilmesinde, gözlemci gerçekçiliğinin büyük payı vardır. (V) Halka yol göstermek, bilimsel düşüncenin ışığıyla halkı aydınlatmak, boş inançlarla mücadele etmek sanatçının asıl amaçlarındandır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Cevap: D

Soru 5:

I. Mişima vatansever bir yazardır.

II. Romanlarında görülen bu şiddete, sanata düşkünlüğünün temelinde genetik kodlarındaki eğilimlerle birlikte bu arzunun yattığını söylemek mümkün.

III. Belki de bu arzunun tesiri ile romanlarındaki karakterlerin varoluşlarını ispatlama açlığı, katil veya maktul olmak dışında her şeyi reddeden ya da küçümseyen dar bir eksene sıkıştırılmıştır.

IV. Fakat onun hayat felsefesinin merkezine yerleştirdiği vatanseverlik olgusunu başka Japon yazarlarda bulamayız.

V. Çünkü bu duygu, modernizme karşı geleneği savunmanın ötesinde; geleneği yüceltmek uğruna bir kurban olma hâli arzusudur.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden anlamlı bir paragraf oluşturulduğunda doğru sıralama nasıl olur?

A) I-III-IV-II-V
B) I-V-IV-II-III
C) I-IV-V-III-II
D) II-I-III-IV-V
E) II-III-V-I-IV

Cevap: C